FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT F. G. JACOBS

fremsat den 4. juli 1991 *

Hr. afdelingsformand,
De herrer dommere,

1. I denne sag har Kantongerecht, Beetsterzwaag, forelagt to spørgsmål vedrørende fællesskabsbestemmelserne om overførsel af mælkekvoter, dvs. referencemængder, som tildeles producenterne, og som er fritaget fra tillægsafgiften på mælkeproduktionen.

2. Kantongerecht's spørgsmål angår navnlig fortolkningen af artikel 7 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1546/88 af 3. juni 1988 (EFT L 139, s. 12) om gennemførelsesbestemmelserne for tillægsafgiften. Denne forordning blev udstedt til gennemførelse af Rådets forordning nr. 857/84 af 31. marts 1984 (EFT L 90, s. 13), som indeholdt almindelige regler for anvendelsen af afgiften. Ved artikel 7 i forordning nr. 1546/88 gennemføres navnlig artikel 7 i forordning nr. 857/84, hvorefter der overføres en kvote under forskellige omstændigheder.

3. Artikel 7 i forordning nr. 857/84 som ændret ved Rådets forordning nr. 590/85 af 26. februar 1985 (EFT L 68, s. 1; berigtigelse L 81, s. 41), bestemmer således følgende:

»1. I tilfælde af salg, bortforpagtning eller overdragelse ved arv af en bestemt bedrift overføres den tilsvarende referencemængde helt eller delvis til køberen, forpagteren eller arvingen ifølge betingelser, der skal fastsættes.

...

3. Medlemsstaterne kan bestemme, at en del af de pågældende mængder lægges til den i artikel 5 eller, alt efter omstændighederne, til den i artikel 6, stk. 3, omhandlede reserve.

...

4. Ved en forpagtningskontrakts udløb uden adkomst for den nye forpagter til at videreføre forpagtningen på samme betingelser kan medlemsstaterne bestemme, at den referencemængde, der svarer til den bedrift, eller del af bedrift, der er omfattet af forpagtningskontrakten, helt eller delvis stilles til rådighed for den afgående forpagter, hvis denne ønsker at fortsætte mælkeproduktionen.

...«

* Originalsprog: engelsk.

4. Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1546/88 bestemmer følgende:

»I forbindelse med anvendelsen af artikel 7 i forordning (EØF) nr. 857/84, jf. dog stk. 3 i samme artikel...

1) Ved salg, bortforpagtning eller overdragelse ved arv af en bedrift som helhed overføres den tilsvarende referencemængde til den producent, som overtager bedriften.

2) Ved salg, bortforpagtning eller overdragelse ved arv af en eller flere dele af en bedrift fordeles den tilsvarende referencemængde mellem de producenter, som overtager bedriften, i forhold til de arealer, der anvendes til mælkeproduktionen eller på grundlag af andre objektive kriterier, som fastsættes af medlemsstaterne; medlemsstaterne kan undlade at tage hensyn til overdragne dele, for hvilke det areal, der anvendes til mælkeproduktion, er mindre end det minimumsareal, som de fastsætter; den del af referencemængden, der svarer til dette areal, kan i sin helhed lægges til reserven.

3) Nr. 1 og 2, samt stk. 4, anvendes efter de forskellige nationale regler analogt med de øvrige tilfælde af overdragelse, der har lignende virkninger for producenterne.

...«

5. Artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1546/88 var, med ændringer, som ikke er væsentlige, en genindførelse af en bestemmelse (artikel 5 i Kommissionens forordning nr. 1371/84 af 16.5.1984, EFT L 132, s. 11), som blev behandlet af Domstolen i sag 5/88, Wachauf mod Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft (Sml. 1989, s. 2609). I denne sag antog Domstolen, at begrebet overførsel med »lignende virkninger« for en forpagtningsaftale (stykkets afsnit 3, citeret ovenfor) må anses for at omfatte en transaktion, hvorved en bortforpagtet ejendom tilbagegives til bortforpagteren ved forpagtningsaftalens udløb (dommens præmis 15). Domstolen antog også, at de pågældende fællesskabsbestemmelser gav de nationale myndigheder den fornødne frihed ved anvendelsen heraf, således at de kunne tilgodese principperne om beskyttelse af de grundlæggende rettigheder (dommens præmis 22).

6. Rinze og Anne Oosterwoud, som er far og søn og sagsøgte i hovedsagen, er i fællesskab forpagtere i henhold til en forpagtningsaftale, som er udløbet. Jeen Lolkes Posthumus, sagsøgeren i hovedsagen, er ejer af den bortforpagtede ejendom, og han har afslået af forlænge forpagtningsaftalen. Forpagtningsaftalen vedrørte en parcel, der udgjorde en del af en større ejendom, der blev drevet af Rinze og Anne Oosterwoud, og hvortil der var knyttet en mælkekvote på 145 430 kg. Familien Oosterwoud producerer fortsat mælk på resten af bedriften, men Posthumus er begyndt at opdrætte malke-

kvæg på den parcel, som er tilbagegivet til ham. Sagsøgeren har for Kantongerecht i det væsentlige nedlagt påstand om, at det statueres, at han har ret til at få den mælkekvote, som er knyttet til denne parcel, overført til sig.

7. Kantongerecht har derfor anmodet om en præjudiciel afgørelse af følgende to spørgsmål:

»1) Skal artikel 7, stk. 1, nr. 2, i Kommissionens forordning (EØF) nr. 1546/88, hvori det bl.a. bestemmes, at den tilsvarende referencemængde ved bortforpagtning — hvorved ligeledes forstås ophør af bortforpagtning — af en eller flere dele af en bedrift fordeles i forhold til de arealer, der anvendes til mælkeproduktionen, fortolkes således, at såfremt medlemsstaten ikke har fastsat noget andet objektivt kriterium og heller ikke har gjort brug af bestemmelsen i artikel 7, stk. 4, i Rådets forordning nr. 857/84, skal den kvægopdrætter, som fortsætter sin bedrift, men som følge af forpagtningens ophør mister brugsretten til nogle parceller jord, eventuelt mod en godtgørelse, afstå en del af referencemængden efter forholdet mellem det areal, der skal afstås, og det samlede areal, der hører til bedriften, uden at der skal tages hensyn til de bedriftsbygninger (stalde), som han ejer eller forpagter fra en tredjemand?

2) Skal der ved de objektive kriterier, som fastsættes af medlemsstaterne, forstås kriterier, som er baseret på verificerbare faktiske omstændigheder som f.eks. tilstedeværende bygninger, jord, arbejdskraft og maskiner eller lignende?«

8. Skønt det er klart, at familien Oosterwoud bestrider sagsøgerens krav om, at en del af deres kvote skal overføres til ham, bør det bemærkes, at hverken de eller Posthumus har indgivet skriftlige indlæg for Domstolen, ej heller var nogen af dem repræsenteret under den mundtlige forhandling. Det eneste fingerpeg om grundene til at modsætte sig overførslen gives i forelæggelseskendelsen, hvori det blot anføres, at familien Oosterwoud »bl.a.« påberåber sig Domstolens dom i sag 5/88, Wachauf (nævnt ovenfor i afsnit 5).

Første spørgsmål

9. Som jeg allerede har nævnt, fastslog Domstolen i dommen i sag 5/88, Wachauf, at reglerne for overførsel af kvoter, som nu findes i artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 1546/88 (og som jeg vil kalde »overførselsreglerne«), gjaldt for tilfælde, hvor jord tilbagegives til bortforpagteren ved en forpagtningsaftales udløb. Domstolen bemærkede, at der under sådanne omstændigheder skete en ændring af besiddelsesforholdene, som havde »retsvirkninger, som kan sammenlignes« med dem, der følger af bortforpagtning. I Wachauf-sagen var det hele ejendommen, der blev bortforpagtet, men det samme ræsonnement må gælde, når det kun er en del af en ejendom, der tilbagegives til bortforpagteren.

10. Det bør bemærkes, at formuleringen af det første spørgsmål forudsætter, at der ikke er fastsat »andre objektive kriterier« i Nederlandene i henhold til overførselsreglernes nr. 2; og sit skriftlige indlæg har Nederlandenes regering da også anført, at der ikke var fastsat sådanne kriterier. På den anden side fremgår det, at den relevante nationale lovgivning giver parterne mulighed for selv ved aftale at fastsætte, hvor stor en kvote der skal overføres ved en forpagtningsaftales ophør, i hvert fald inden for visse grænser. Kommissionen har givet udtryk for denne opfattelse, at en sådan ordning kan være ensbetydende med fastsættelse af »andre objektive kriterier« eller i hvert fald kan være i overensstemmelse med den mulighed, der er givet medlemsstaterne for at fastsætte sådanne kriterier. I den foreliggende sag synes der imidlertid ikke at være indgået nogen sådan aftale. Således kan man, skønt jeg senere vil vende tilbage til spørgsmålet om, hvilken rolle parternes aftale kan spille ved fordelingen af kvoten (se nedenfor afsnit 25, 26 og 27) her går ud fra, at der ikke er »andre objektive kriterier«, som er relevante for fordelingen.

11. I mangel af sådanne alternative kriterier gælder det i overførselsreglernes nr. 2 fastsatte kriterium: Kvoten fordeles »mellem de producenter, som overtager bedriften, i forhold til de arealer, der anvendes til mælkeproduktionen«. Jeg vil henvise til dette som »grundreglen«. Det fremgår klart af forelæggelseskendelsen, at Kantongerecht finder det tvivlsomt, om det ville være i overensstemmelse med Domstolens dom i Wachaufsagen at anvende grundreglen på de her foreliggende omstændigheder. Før jeg behandler dette spørgsmål, anser jeg det imidlertid for hensigtsmæssigt at betragte grundreglens mening og virkning mere detaljeret. Det sidstnævnte spørgsmål blev behandlet særligt indgående af Det Forenede Kongeriges regering både i dens skriftlige og i dens mundtlige indlæg.

12. Ifølge Det Forenede Kongeriges skriftlige indlæg skal der ved anvendelsen af grundreglen tages hensyn til den omstændighed, at nogle arealer på ejendommen kan have bidraget mere betydeligt til mælkeproduktionen end andre. Reglen bør derfor fortolkes således, at den tillader (men efter Det Forenede Kongeriges opfattelse ikke nødvendigvis kræver) en fordeling af kvoten, hvorved der tages hensyn til den omstændighed, at den overførte del af ejendommen kan bidrage i uforholdsmæssigt omfang (enten uforholdsmæssigt mere eller uforholdsmæssigt mindre) til den samlede mælkemængde, der produceres på ejendommen. Det Forenede Kongerige vil derfor tilsyneladende fortolke grundreglen således, at den tillader, men ikke kræver, et fordelingskriterium, som udtrykkes i mælkeydelse frem for i areal.

13. En medlemsstat kan naturligvis i henhold til overførselsreglernes nr. 2 fastsætte et andet objektivt kriterium end grundreglens, og et, der er udtrykt i mælkeydelse. Der er derfor ingen tvivl om, at et sådant kriterium er tilladt i henhold til overførselsreglerne, men dog ikke kræves af disse. Det er dog mindre klart, hvordan grundreglen selv kan forstås således, at den giver en sådan valgmulighed. Det råderum, der er givet medlemsstaterne ved overførselsreglerne, er efter min opfattelse givet dem ved muligheden for at vælge at fastlægge »andre objektive kriterier« og ikke ved selve grundreglen.

14. Under den mundtlige forhandling gik Det Forenede Kongerige tilsyneladende videre og anførte ikke blot, at grundreglen bør kunne anvendes på en sådan måde, at mælkeydelsen tages i betragtning, men at den skal anvendes således. Det blev anført, at kun en sådan fortolkning ville tjene lovgivningens formål, som er at fastsætte, hvor meget af kvoten der rettelig skal tildeles det areal, som overdrages. Skønt den engelske version af bestemmelsen anvender ordene »in proportion to the areas used« (i forhold til de arealer, der anvendes), som synes at tyde på en fremgangsmåde, der er strengt relateret til arealet, blev det anført, at udtrykket »in proportion to« var vildledende, og at andre sproglige versioner giver udtryk for en mindre streng regel. Navnlig anvender den nederlandske version udtrykket »op basis van«, hvilket kan forstås som »i overensstemmelse med« eller »på grundlag af« snarere end »i forhold til«.

15. En sådan sammenligning af de forskellige sproglige versioner har den værdi, at den forklarer, hvorfor svaret på Kantongerecht's spørgsmål er mindre indlysende, når spørgsmålet læses på det originale nederlandsk, end når det læses i den engelske oversættelse. Efter min opfattelse kan Det Forenede Kongeriges argument imidlertid ikke accepteres, og det af to grunde. For det første er det udtrykket »arealer, der anvendes til mælkeproduktionen«, der tyder på et rent territorialt kriterium, og ikke udtrykket »i forhold til«; oversættelsen af det sidstnævnte som »op basis van« (nederlandsk), »en fonction de« (fransk) eller »nach« (tysk) ændrer ikke dets betydning væsentligt. For det andet vil lovgivningens formål efter min opfattelse kun blive opfyldt, hvis grundreglen fortolkes således, at den giver udtryk for et enkelt og ligefremt kriterium. Der er ingen grund til at anlægge en mere kompliceret fortolkning af grundreglen, når medlemsstaterne allerede har mulighed for at vælge at fastsætte »andre objektive kriterier« på baggrund af nationale forhold og erfaring. En medlemsstat, som er af den opfattelse, at en fordeling strengt efter areal i et tilstrækkeligt antal tilfælde ikke ville yde retfærdighed, kan frit udarbejde et mere detaljeret kriterium. Efter min opfattelse var det fællesskabslovgivers hensigt at give medlemsstaterne denne frihed uden dog at kræve, at de skulle fastsætte et mere kompliceret kriterium. Det er derfor unødvendigt for en medlemsstat at argumentere med, som Det Forenede Kongerige åbenbart ønsker at gøre, at den ved at bestemme, at mælkeydelsen skal tages i betragtning, blot har gennemført grundreglen.

16. På den anden side er det med nogen berettigelse, at Det Forenede Kongerige anfører, at der ved fastsættelsen af det areal, der anvendes til mælkeproduktionen, bør tages hensyn til cyklus i den landbrugsmæssige drift, som ejendommen for nylig er blevet anvendt til. Det areal, der anvendes til mælkeproduktionen, er således ikke begrænset til den jord, hvor der i øjeblikket holdes malkekvæg, men bør anses for også at omfatte jord, der i øjeblikket anvendes til hold af kvæg mellem mælkegivningsperioder, til at holde kvæg, som i fremtiden skal indgå i besætningen, og til at skaffe foder til besætningen, samt bygninger og materiel. Det kan være, at det netop er denne brede opfattelse af betydningen af »areal, der anvendes til mælkeproduktionen«, der har foranlediget Det Forenede Kongerige til at foreslå, at der skal tages hensyn til, at nogle af disse arealer bidrager med forholdsvis mere mælk end andre. Som jeg imidlertid allerede har antydet, afviger denne opfattelse fra det

territoriale kriterium, som er fastsat i grundreglen; løsningen på det problem, som Det Forenede Kongerige har rejst, ligger hos den nationale lovgiver, som frit kan fastsætte et kriterium udtrykt i mælkeydelse, hvis man finder det passende.

17. Som vi allerede har set, forudsætter Kantongerecht's første spørgsmål, at der ikke er fastsat sådanne »andre objektive kriterier« af Nederlandene. Da grundreglen, som jeg har anført, skal fortolkes således, at den medfører en overførsel af kvote, som er strengt i overensstemmelse med de arealer, der anvendes til mælkeproduktionen, opstår det spørgsmål, om en anvendelse af denne regel under de foreliggende omstændigheder ville være i overensstemmelse med Domstolens dom i sag 5/88, Wachauf (nævnt ovenfor i afsnit 5). Kantongerecht's tvivl synes at være foranlediget af følgende betragtninger.

18. For det første har Nederlandene ikke gjort brug af den valgmulighed, der er givet medlemsstaterne for at gøre brug af artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 857/84 (nævnt ovenfor i afsnit 3). Det fremgår således, at de nationale domstole i Nederlandene ikke er forpligtet til at tillade den afgående forpagter at beholde den kvote, der er knyttet til den forpagtede jord, hvis han har i sinde at fortsætte mælkeproduktionen. Eksistensen af denne valgmulighed var imidlertid en af de grunde, som Domstolen i Wachauf-dommen anførte for gyldigheden af overførselsreglerne som anvendt på afgående forpagtere: se dommens præmis 20. Den anden bestemmelse, som Domstolen nævnede, var artikel 4, stk. 1, litra a), i forordning nr. 857/84, hvorefter medlemsstaterne kan yde de producenter, der forpligter sig til definitivt at opgive mælkeproduktionen, en godtgørelse. Muligheden for at deltage i en sådan godtgørelsesordning er af særlig betydning for en forpagter, som mister besiddelsen af hele sin bedrift ved forpagtningsaftalens udløb, som det var tilfældet i Wachauf-sagen. I en sag som den foreliggende, hvor kun en del af bedriften er mistet, kunne det imidlertid tænkes, at den valgmulighed at modtage godtgørelse for fuldstændigt ophør af mælkeproduktionen er et mindre tilfredsstillende middel til at beskytte de bortforpagteres rettigheder, som ønsker at fortsætte med at opdrætte malkekvæg.

19. Det fremgår endvidere, at Kantongerecht finder det tvivlsomt, om der efter gældende regler kan gives de afgående forpagteres rettigheder tilstrækkelig beskyttelse, navnlig når henses til deres investering i bygninger, maskineri og besætning.

20. Det er rigtigt, at Domstolen i Wachauf-dommen udtrykkeligt henviste til de valgmuligheder, der er givet medlemsstaterne ved artikel 7, stk. 4, og artikel 4, stk. 2, litra a), i forordning nr. 857/84. Jeg tror dog ikke, at den dermed mente, at disse valgmuligheder var det eneste mulige middel til at beskytte den afgående forpagters rettigheder. I Wachauf-sagen havde landmanden ansøgt om godtgørelse for ophør af mælkeproduktion i henhold til national lovgivning indført i henhold til artikel 4, stk. 1, litra a), og den godtgørelse, der kan opnås i henhold til denne bestemmelse, var derfor særlig relevant. I dommens præmis 19 fastslog

Domstolen imidlertid et mere generelt princip:

»... [det] bemærkes, at fællesskabsbestemmelser, der bevirker, at forpagteren ved forpagtningens udløb uden erstatning fratages udbyttet af sin arbejdsindsats og af de investeringer, som han har foretaget i den forpagtede bedrift, er uforenelige med de i fællesskabsretten gældende principper for beskyttelse af de grundlæggende rettigheder. Disse principper er også bindende for medlemsstaterne, når disse gennemfører fællesskabsbestemmelser, og det påhviler følgelig medlemsstaterne i videst muligt omfang at anvende disse bestemmelser således, at de nævnte principper ikke tilsidesættes«.

21. En medlemsstat er således efter min opfattelse ikke forpligtet til at benytte den valgmulighed, der er givet den i henhold til nr. 2 i overførselsreglerne (nemlig at fastsætte »andre objektive kriterier«) eller i henhold til artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 857/84 (nemlig at tillade afgående forpagtere at beholde kvoter), så længe forpagteren får en passende godtgørelse under hensyntagen til det arbejde og de investeringer, der er ydet for at opnå kvoten. Det fremgår, at domstolene i Nederlandene faktisk har kompetence til at tilkende godtgørelse under sådanne omstændigheder, og at denne kompetence er blevet udøvet således, at der f.eks. i nogle sager gives forpagteren godtgørelse for halvdelen af markedsværdien af den del af kvoten, der overføres til bortforpagteren.

22. Det følger heraf, at når blot der gives en passende godtgørelse for tab af kvoter, kan de nationale domstole, og skal faktisk, anvende de relevante bestemmelser i artikel 7 i forordning nr. 1546/88. Når det således kun er en del af en bedrift, der vender tilbage til bortforpagteren, og når medlemsstaten ikke har fastsat andre objektive kriterier for overførsel af kvoter, skal der overføres en kvote, som forholdsmæssigt svarer til størrelsen af de arealer, der anvendes til mælkeproduktion (med forbehold af medlemsstatens ret til at lægge en del af de pågældende mængder til reserven). Når al den pågældende jord anvendes til mælkeproduktion, vil størrelsen af den overførte kvote stå i samme forhold til den samlede kvote som det overførte areal står i til bedriftens samlede areal. Når kun en del af jorden anvendes hertil, vil det relevante størrelsesforhold være forholdet mellem den overdragne del af det areal, der anvendes til mælkeproduktion, og den del af det samlede areal, der anvendes hertil. Det vil så tilkomme de nationale domstole at fastslå, hvor stor en godtgørelse for tab af kvote, der under alle disse omstændigheder vil være passende.

23. Kantongerecht har med formuleringen af sit første spørgsmål også spurgt, om der skal tages hensyn til bedriftsbygninger (kostalde), som landmanden ejer eller forpagter fra en tredjemand. Det er klart, at i det omfang sådanne bygninger anvendes til mælkeproduktion, bør den jord, som de står på, tages i betragtning som en del af det areal, der anvendes hertil. Endvidere kan investering i sådanne bygninger være en faktor, der skal tages i betragtning ved vurderingen af forpagterens bidrag til opbygningen af kvoten, og den nationale domstol skal måske derfor tage hensyn hertil, når der gives godtgørelse for tab af kvote: se sag 5/88, Wachauf, dommens præmis 19,

nævnt ovenfor i afsnit 20. Andre former for godtgørelse er dog efter min opfattelse et anliggende, der alene skal reguleres ved national ret. Fællesskabsretten angår tildeling af kvoter og eventuelle krav på godtgørelse for tab af kvoter, men ikke godtgørelse for andre former for tab eller uberettiget berigelse.

24. Selv om det ovenfor givne svar strengt taget ville være tilstrækkeligt til at afgøre Kantongerecht's første spørgsmål, blev mange hermed sammenhængende spørgsmål berørt i de skriftlige indlæg og i de mundtlige indlæg for Domstolen, og det kan være hensigtsmæssigt at kommentere dem.

25. For det første fremgår det af den nederlandske regerings skriftlige indlæg, at den gældende lovgivning i Nederlandene giver parterne mulighed for selv ved aftale at bestemme, hvor stor en kvote, der skal overføres ved ophør af forpagtning af en del af en større bedrift. Efter min opfattelse er det kun i mangel af en sådan aftale, at den nationale domstol vil fastsætte en løsning under hensyntagen til de arealer, der anvendes til mælkeproduktionen, i givet fald med økonomisk godtgørelse til den afgående forpagter. Både den nederlandske regering og Kommissionen synes at anse en sådan ordning for forenelig med overførselsreglerne.

26. Skønt jeg i princippet ikke kan se nogen indvending imod, at man i en situation, hvor der skal betales godtgørelse af bortforpagteren, tillader, at denne godtgørelses størrelse fastsættes ved aftale mellem parterne, kan det efter min opfattelse ikke tillades, at der ved en sådan aftale efter parternes helt frie skøn kan bestemmes, hvor stor en kvote der skal overføres. En ting er at tillade medlemsstaterne at fastsætte »andre objektive kriterier« for delingen af kvoten, men det er noget helt andet at tillade medlemsstaterne at overlade spørgsmålet til parternes skøn. Dette ville både være i strid med lovgivningens ordlyd, navnlig begrebet »objektive kriterier«, og det ville også være i strid med, hvad der må antages at være formålet med lovgivningen, nemlig at undgå manipulation af kvoteordningen og at forhindre handel med kvoter.

27. Mens det således kan være naturligt, at parterne i første instans søger at nå til enighed om størrelsen af den kvote, der skal overføres, skal en sådan aftale være baseret på det kriterium, der er fastsat ved fællesskabslovgivningen, eller på andre kriterier, som er fastlagt af medlemsstaterne. Desuden skal medlemsstaterne efter min opfattelse træffe passende foranstaltninger til at sikre, at sådanne aftaler er i overensstemmelse med disse kriterier. Hvis medlemsstaterne ikke træffer sådanne foranstaltninger, er det umuligt at se, hvorledes fællesskabslovgivningens krav kan opfyldes. Sådanne foranstaltninger kunne også omfatte en undersøgelse af de betingelser for godtgørelse, som er aftalt, for at sikre, at sådanne aftaler ikke i virkeligheden er en skjult form for handel med kvoter.

28. I modsætning til, hvad Kommissionen har anført, mener jeg desuden ikke, at medlemsstaternes fastsættelse af »objektive kriterier« kan bestå i at tillade de nationale domstole sag for sag at tage stilling til, om og i hvilket omfang der bør tages hensyn til objektive faktorer. Medlemsstaterne skal på forhånd fastsætte de kriterier, som skal tages i betragtning af de nationale domstole,

ligesom medlemsstaterne, ved at vælge, om de vil gøre brug af artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 857/84, skal afgøre, om de nationale domstole bør tillade den afgående forpagter at beholde hele eller en del af kvoten.

Andet spørgsmål

29. Som vi har set, har hverken Nederlandenes regering eller Kantongerecht anført, at Nederlandene har gjort brug af den valgmulighed at fastsætte »andre objektive kriterier«. Det andet spørgsmål kan imidlertid forstås således, at det går ud på, om der er fastsat sådanne kriterier, når delingen af kvoten i henhold til national ret er overladt til parternes aftale eller til de nationale domstoles skøn.

30. Som jeg allerede har anført, må et sådant spørgsmål besvares med, at kriteriet skal være bindende for parterne og ikke må kunne fraviges ved aftale, og at det skal være fastsat på forhånd i form af regler, der skal anvendes af de nationale domstole frem for at være overladt til deres skøn i hvert enkelt tilfælde. Som Det Forenede Kongerige har anført, kan »objektive kriterier« forstås således, at de omfatter ethvert verificerbart kriterium vedrørende bedriftens objektive egenskaber og den landbrugsvirksomhed, der udøves på denne. Jeg vil dog tilføje, at kriterierne skal være egnede til formålet, nemlig at opnå en rimelig fordeling af kvoten. Det er klart, at disse kriterier kan omfatte sådanne, der har til formål at sikre, at den del af kvoten, der overføres, afspejler det pågældende areals bidrag til mælkeproduktionen.

Konklusion

31. Jeg er derfor af den opfattelse, at de spørgsmål, som Kantongerecht har forelagt, bør besvares således:

»1) Artikel 7, stk. 1, i Kommissionens forordning nr. 1546/88 skal fortolkes således, at når en medlemsstat ikke har fastsat noget andet objektivt kriterium i henhold til dette stykkes nr. 2 eller truffet nogen bestemmelse i henhold til artikel 7, stk. 4, i Rådets forordning nr. 857/84, skal en kvægopdrætter, som fortsætter sin bedrift, men mister brugsretten til nogle parceller jord som følge af ophør af forpagtningen af disse arealer, afgive en del af den referencemængde, der hører til bedriften. Den afgivne del skal stå i samme forhold til den samlede referencemængde som det mælkeproducerende areal, der vender

tilbage til bortforpagteren, står i til bedriftens samlede mælkeproducerende areal. Om nødvendigt skal der gives den afgående forpagter passende godtgørelse for tab af kvote.

2) De objektive kriterier, som medlemsstaterne kan fastsætte i henhold til artikel 7, stk. 1, nr. 2, i forordning nr. 1546/88, skal forstås således, at de omfatter ethvert verificerbart kriterium, som vedrører bedriftens objektive egenskaber og den landbrugsvirksomhed, der udøves på denne, og som er egnet til at tjene det formål at opnå en rimelig fordeling af kvoten. Sådanne kriterier skal have form af bindende regler, der på forhånd er fastsat ved lov eller administrativt.«